

Tájékoztatás a nyílt örökbefogadás engedélyezése iránti eljárásról

I. Általános szabályok

Az örökbefogadás az örökbefogadó, annak rokonai és az örökbe fogadott gyermek között rokon kapcsolatot létesít az örökbefogadott gyermek családban történő nevelkedése érdekében.

Nyílt az örökbefogadás, ha a vér szerinti szülő meghatározott, általa ismert örökbefogadó tekintetében járul hozzá az örökbefogadáshoz, azaz az örökbe fogadni szándékozó személy és a vér szerinti szülő ismeri egymást.

Nyílt örökbefogadás lehet:

- Házastárs általi
- Rokon általi
- Családi kapcsolat nélküli

Eljáró hatóság, kijelölt gyámhivatal:

Vas Vármegyei Kormányhivatal
Hatósági Főosztály
Szociális és Gyámügyi Osztály
9700 Szombathely, Hefele M. u. 3.-5.
Tel: +36 30/70/7052-075
email: szocgyam@vas.gov.hu

Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás megindítása:

Kizárólag kérelemre induló eljárás, az örökbe fogadni szándékozó személy és vér szerinti szülő valamint - amennyiben vér szerinti szülő törvényes képviselőt nem gyakorol - a gyermek törvényes képviselőjének személyesen előterjesztett, együttes, egyező kérelmére indul. A gyermekvédelmi gyám a kérelmet írásban is előterjesztheti.

A kijelölt gyámhatóság eljárása során nyilatkoztatja az örökbefogadással érintett, ítélőképességének birtokában lévő illetőleg a korlátozottan cselekvőképes gyermeket is.

Ügyfél:

- vér szerinti szülő
- örökbefogadó szülő
- a gyermek gyermekvédelmi gyámja (nevelésbe vett gyermek esetében), törvényes képviselője
- örökbefogadással érintett 14. életévét betöltött kiskorú

Az ügyintézési határidő:

Az ügyintézési határidő 60 nap. A kötelező gondozási idő lejártát követő 21 nap az ügyintézési határidő, amennyiben a kötelező gondozási idő az egy hónapot meghaladja. Rokoni, házastársi örökbefogadás illetve a gyermeket a szülő hozzájárulásával legalább egy éve folyamatosan a saját háztartásában nevelő örökbe fogadni szándékozó személy örökbefogadás iránti kérelme esetén 90 napon belül kell a kijelölt gyámhatóságnak döntést hozni.

Az ügyintézési határidőbe nem számít be:

- az eljárás felfüggesztésének és
- az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama. (Ákr. 50. § (5) bekezdés) Az ügyfél kérelmére az eljárás szünetelésének helye nincs.

Ha az örökbefogadás engedélyezése az apaság, illetve az anyaság előzetes megállapításától függ, a kijelölt gyámhatóság az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárást az apaság, illetve az anyaság megállapítása iránt folyamatban lévő per jogerős befejezéséig felfüggeszti.

Az örökbefogadás általános feltételei:

Gyermeket - a rokonok és a szülő házastársa általi örökbefogadás kivételével- csak házastársak fogadhatnak örökbe. Örökbefogadó az a huszonötödik életévét betöltött, cselekvőképes személy lehet, aki a gyermeknél legalább tizenhat évvel, legfeljebb negyvenöt évvel idősebb, és személyisége, körülményei alapján alkalmas a gyermek örökbefogadására. Három év feletti gyermek örökbefogadása iránti kérelem benyújtása esetén az örökbefogadás a gyermek érdekében abban az esetben is engedélyezhető, ha az örökbe fogadó szülő és a gyermek között legfeljebb ötven év a korkülönbség. Rokoni vagy házastársi örökbefogadás esetén a korkülönbségtől el kell tekinteni. Közös gyermekként történő örökbefogadás esetén az életkornak és korkülönbségnek az egyik örökbefogadó tekintetében kell fennállnia. Ha testvéreket fogadnak örökbe, az idősebb gyermek életkorát kell alapul venni.

Nem fogadhat örökbe az, aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy a közügyektől való eltiltást kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll, és az, akinek gyermekét nevelésbe vették. Kivételesen - törvényben meghatározott, különös méltánylást érdemlő esetben -, az egyedül örökbe fogadni szándékozó személy is örökbe fogadhat.

Ha nyílt örökbefogadásra kerül sor, a vér szerinti szülő szülői felügyeleti joga fősabályként megszűnik az örökbefogadáshoz való hozzájárulásával. Azonban, ha a gyermek hathetes korát megelőzően járul hozzá az örökbefogadáshoz, a szülői felügyeleti joga szünetelni fog és csak akkor szűnik meg, ha a gyermek a hathetes életkort elérte.

Az eljárást befejező, érdemi döntéssel szembeni jogorvoslat:

Az eljárást befejező érdemi határozat, eljárást megszüntető, kérelmet visszautasító végzés ellen fellebbezésnek helye nincs, az ügyfél azonban a döntés bírósági felülvizsgálatát annak közlésétől számított 30 napon belül jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a közigazgatási cselekmény megvalósulása (döntést hozó hatóság székhelye) szerint illetékes bíróságtól (a Vas Vármegyei Kormányhivatal határozata esetén a Győri Törvényszéktől).

II. Családi kapcsolat nélküli örökbefogadásra irányuló eljárás

Ezt az eljárást kell alkalmazni, ha az örökbefogadó szülők és a vér szerinti szülő illetőleg a gyermek között nincs rokoni kapcsolat, az örökbefogadó szülő nem nevelte a vér szerinti szülő tudtával, beleegyezésével vagy hatóság/bíróság döntése alapján a gyermeket több mint egy éve és az örökbefogadó szülő nem a gyermek szülőjének házastársa.

Az örökbe fogadni szándékozó személy által a kérelem előterjesztésével egyidejűleg csatolandó dokumentumok:

- örökbefogadásra való alkalmasságot tanúsító, gyámhatóság (járási hivatal) által kiadott, véglegessé vált határozat¹,
- a jövedelmi viszonyairól szóló igazolás,
- külföldön történt születés vagy házasságkötés esetén a születést és a házasságkötést igazoló iratot,
- a gyermekvédelmi szakszolgálat vagy az örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezet közreműködését igazoló iratot.

Az örökbefogadás csak azt követően engedélyezhető, hogy **az örökbe fogadni szándékozó személy a gyermeket legalább egy hónapig a saját háztartásában gondozta**. Ez tényleges együttélés módot nyújt valamennyi érdekeltnek arra, hogy megbizonyosodjanak: működőképes szülő-gyermek kapcsolat alakulhat ki. **A kijelölt gyámhatóság ezért az örökbefogadás iránti kérelem előterjesztését követően először a gyermek gondozásba kihelyezésének feltételeit vizsgálja.**

A gyermek gondozásba történő kihelyezése érdekében a kijelölt gyámhivatal:

- megvizsgálja az alkalmasságot tanúsító jogerős gyámhivatali határozatot,
- az örökbe fogadni szándékozó személynél környezettanulmányt végez,
- beszerzi a háziorvosi, szakorvosi igazolást a gyermek egészségi állapotáról, fejlődését befolyásoló betegségekről, valamint a gyermek családi háttere vonatkozó dokumentumokat és a három évnél idősebb gyermek esetén a személyiségére vonatkozó szakvéleményt,
- meggyőződik arról, hogy az örökbefogadásban közreműködő nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezet működési engedéllyel rendelkezik a szolgáltatótevékenység folytatására,
- vizsgálja az örökbefogadó életkorát, valamint az örökbefogadó és az örökbefogadandó gyermek életkora közötti különbséget.

A kijelölt gyámhatóság az örökbe fogadni szándékozó személy és a gyermek szülőjének kérelme alapján 15 napon belül, hathetesenél fiatalabb gyermek esetén 8 napon belül, **végzésben dönt a kötelező gondozásba történő kihelyezésről.**

A gyámhivatal a kötelező **gondozási idő letelte után dönt az örökbefogadás engedélyezéséről. Ekörben nyilatkoztatja az örökbe fogadni szándékozó személyt az örökbefogadási szándéka fenntartásáról,** továbbá ismerteti az eljárás során beszerzett bizonyítékokat. Ekkor nyilatkozik az örökbe fogadni szándékozó személy a gyermek nevééről és a származási helyéről is.

A gyermek örökbefogadásának engedélyezése előtt a kijelölt gyámhivatal beszerzi:

- az anyakönyvvezetőtől a gyermeknek az anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- az anyakönyvvezetőtől a szülőknek az anyakönyvben nyilvántartott személyazonosító adatait és az anyakönyvnek a szülők halálával kapcsolatban nyilvántartott adatait,
- a szülői felügyeletet megszüntető, illetve a szülő cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezéséről szóló jogerős bírói ítéletet,
- a gyámot kirendelő véglegessé vált gyámhivatali határozatot, ha nem a vér szerinti szülő az örökbefogadandó gyermek törvényes képviselője,
- a gondnokot kirendelő véglegessé vált határozatot, ha a vér szerinti szülő cselekvőképességét érintő gondnokság alatt áll,
- a háziorvosi vagy szakorvosi igazolást az örökbe fogadni szándékozó személy egészségi állapotáról, amennyiben ezt az örökbefogadási eljárás során indokoltak tartja,
- az anyakönyvvezetőtől az örökbe fogadni szándékozó személy anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- az örökbe fogadni szándékozó személy lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes gyermekvédelmi szakszolgálat örökbefogadásra vonatkozó javaslatát, mely alapján meggyőződik a gyermeknek a kötelező gondozási idő alatt a családba történő beilleszkedéséről.

A kijelölt gyámhatóság a beszerzett bizonyítékok alapján elsődlegesen azt vizsgálja, hogy a gyermek családba való beilleszkedése a kötelező gondozási idő alatt megtörtént-e. A feltételek fennállása esetén a kijelölt gyámhivatal határozatban dönt az örökbefogadás engedélyezéséről.

Az örökbefogadó szülő az örökbefogadás következtében a gyermek vér szerinti szülőjeként kerül anyakönyvezésre.

III. Családi kapcsolat nélküli örökbefogadásra irányuló eljárás a szülő hozzájárulásával legalább egy éve folyamatosan a saját háztartásában nevelő örökbe fogadni szándékozó személy, illetve örökbe fogadni szándékozó nevelőszülő esetében

Ezt az eljárást kell alkalmazni, ha

- az örökbefogadó és a vér szerinti szülő meghallgatása során arról nyilatkozik, hogy az örökbefogadni szándékozó a gyermeket a vér szerinti szülő hozzájárulásával már legalább egy éve saját háztartásában gondozta, vagy

- a nevelésbe vett gyermeket a nevelőszülője (és házastársa) fogadja örökbe, és a gyermek megfelelő neveléséről, gondozásáról legalább egy éve saját háztartásában gondoskodik, a

hathetesenél fiatalabb, ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeket az örökbefogadó legalább egy hónapja saját háztartásában gondozza,

- a gyámság alatt álló gyermeket családbafogadó gyámja fogadja örökbe, és a gyermek megfelelő neveléséről, gondozásáról legalább egy éve saját háztartásában gondoskodik.

Az örökbe fogadni szándékozó személy kérelmének előterjesztésekor nyilatkozik a gyermek nevééről és a származási helyéről is.

Az örökbe fogadni szándékozó személy által a kérelem előterjesztésével egyidejűleg csatolandó dokumentumok:

- a jövedelmi viszonyairól szóló igazolás,
- külföldön történt születés vagy házasságkötés esetén a születést és a házasságkötést igazoló iratot,
- a gyermekvédelmi szakszolgálat vagy az örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezet közreműködését igazoló iratot

A kijelölt gyámhatóság mindenekelőtt az örökbe fogadni szándékozó személy örökbefogadásra való alkalmasságát vizsgálja, abban az esetben, ha az örökbefogadó szülő nem rendelkezik örökbefogadásra való alkalmasságot tanúsító, gyámhatóság (járási hivatal) által kiadott, véglegessé vált határozattal². Az alkalmasság vizsgálata érdekében a kijelölt gyámhatóság **nevelőszülő általi örökbefogadás esetén** megkeresi a gyermek örökbefogadását elősegítő gyermekvédelmi szakszolgálatot az alábbi dokumentumok beszerzése érdekében:

- az örökbefogadás előtti tanácsadason való részvételt igazoló iratot,
- az alkalmasságot alátámasztó pszichológiai véleményt,
- a háziorvosi igazolást az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról.

A kijelölt gyámhatóság a gyermeket a szülő hozzájárulásával **legalább egy éve saját háztartásában nevelő örökbe fogadni szándékozó személy esetében az alkalmasság vizsgálata érdekében** az illetékes gyermekvédelmi szakszolgálattól az alábbi iratokat szerzi be:

- az örökbefogadás előtti tanácsadás és felkészítő tanfolyam eredményes elvégzését igazoló iratot,
- az alkalmasságát alátámasztó pszichológiai véleményt, valamint
- a háziorvosi igazolást az egészségi állapotáról.

Amennyiben az örökbefogadó szülő egyedül kívánja a gyermeket örökbe fogadni, az örökbefogadás a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter hozzájárulásával engedélyezhető, ezért kijelölt gyámhatóság eljárása során megkeresi gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős minisztert hozzájárulásának beszerzése érdekében.

A kijelölt gyámhatóság az eljárás során

- az örökbe fogadni szándékozó személynél környezettanulmányt végez,
- meggyőződik arról, hogy az örökbefogadásban közreműködő nyílt örökbefogadást elősegítő közhasznú szervezet működési engedéllyel rendelkezik-e,
- vizsgálja az örökbefogadó életkorát, valamint az örökbefogadó és az örökbefogadandó gyermek életkora közötti különbséget,
- beszerzi a háziorvosi, szakorvosi igazolást a gyermek egészségi állapotáról, fejlődését befolyásoló betegségekről, valamint a gyermek családi háttere vonatkozó dokumentumokat és a három évnél idősebb gyermek esetén a személyiségére vonatkozó szakvéleményt,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől a gyermeknek az anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől a szülőknél az anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- beszerzi a szülői felügyeletet megszüntető, illetve a szülő cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezéséről szóló jogerős bírói ítéletet, amennyiben a vér szerinti szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette vagy a cselekvőképességét a bíróság korlátozta,

- beszerzi a gyámot kirendelő véglegessé vált gyámhivatali határozatot, ha nem a vér szerinti szülő az örökbefogadandó gyermek törvényes képviselője,
- beszerzi a gondnokot kirendelő véglegessé vált határozatot, ha a vér szerinti szülő cselekvőképességet érintő gondnokság alatt áll,
- beszerzi a háziorvosi vagy szakorvosi igazolást az örökbe fogadni szándékozó személy egészségi állapotáról, amennyiben ezt az örökbefogadási eljárás során indokoltnak tartja,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől az örökbe fogadni szándékozó személy anyakönyvben nyilvántartott adatait.

A bizonyítási eljárás bevezetését követően a bizonyítékok ismertetése céljából a kijelölt gyámhatóság ismételt nyilatkozattételre hívja fel az örökbe fogadni szándékozó szülőt.

A feltételek fennállása esetén a kijelölt gyámhatóság határozatban dönt az örökbefogadás engedélyezéséről. Az örökbefogadó szülő az örökbefogadás következtében a gyermek vér szerinti szülőjeként kerül anyakönyvezésre.

IV. Rokoni, házastársi örökbefogadás

Ezt az eljárást kell alkalmazni, ha a gyermeket szülőjének házastársa, illetve a gyermekkel rokon kapcsolatban álló örökbefogadó fogadja örökbe.

Az örökbe fogadni szándékozó személy által a kérelem előterjesztésével egyidejűleg csatolandó dokumentumok:

- a jövedelmi viszonyairól szóló igazolás,
- külföldön történt születés vagy házasságkötés esetén a születést és a házasságkötést igazoló iratot.

Az örökbefogadni szándékozó személynek, rokon örökbefogadás esetén kérelme előterjesztésekor nyilatkoznia kell a közte és a gyermek között fennálló rokon kapcsolatáról.

Rokoni örökbefogadás esetén a kérelem előterjesztésekor nyilatkozik az örökbe fogadni szándékozó személy a gyermek nevééről és a származási helyéről is.

Házastársi örökbefogadás esetén a gyermek örökbefogadást követő nevében a vér szerinti és az örökbefogadó szülőnek meg kell állapodniuk.

A kijelölt gyámhatóság mindenekelőtt az örökbe fogadni szándékozó személy örökbefogadásra való alkalmasságát vizsgálja, abban az esetben, ha az örökbefogadó szülő nem rendelkezik örökbefogadásra való alkalmasságot tanúsító, gyámhatóság (járási hivatal) által kiadott, véglegessé vált határozattal.³ Az alkalmasság vizsgálata érdekében a kijelölt gyámhatóság megkeresi az illetékes gyermekvédelmi szakszolgálatot az alábbi dokumentumok beszerzése érdekében:

- az örökbefogadás előtti tanácsadáson való részvételt igazoló iratot,
- az alkalmasságot alátámasztó pszichológiai véleményt,
- a háziorvosi igazolást az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról.

Amennyiben rokon örökbefogadás esetén az örökbefogadó szülő egyedül kívánja a gyermeket örökbe fogadni, az örökbefogadás a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter hozzájárulásával engedélyezhető, ezért kijelölt gyámhatóság eljárása során megkeresi gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős minisztert hozzájárulásának beszerzése érdekében.

A kijelölt gyámhatóság az eljárás során

- az örökbe fogadni szándékozó személynél környezettanulmányt végez,

⁶ lásd: örökbefogadásra való alkalmasság megállapítása iránti eljárás

- beszerzi a háziorvosi, szakorvosi igazolást a gyermek egészségi állapotáról, fejlődését befolyásoló betegségekről, valamint a gyermek családi háttere vonatkozó dokumentumokat és a három évnél idősebb gyermek esetén a személyiségére vonatkozó szakvéleményt,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől a gyermeknek az anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől a szülőknek az anyakönyvben nyilvántartott adatait,
- beszerzi a szülői felügyeletet megszüntető, illetve a szülő cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezéséről szóló jogerős bírói ítéletet, amennyiben a vér szerinti szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette vagy a cselekvőképességét a bíróság korlátozta,
- beszerzi a gondnokot kirendelő véglegessé vált határozatot, ha a vér szerinti szülő cselekvőképességét érintő gondnokság alatt áll,
- beszerzi az anyakönyvvezetőtől az örökbe fogadni szándékozó személy anyakönyvben nyilvántartott adatait.

A bizonyítási eljárás befejezését követően a bizonyítékok ismertetése céljából a kijelölt gyámhatóság ismételt nyilatkozattételre hívja fel az örökbe fogadni szándékozó szülőt.

A feltételek fennállása esetén a kijelölt gyámhatóság határozatban dönt az örökbefogadás engedélyezéséről. Az örökbefogadó szülő az örökbefogadás következtében a gyermek vér szerinti szülőjeként kerül anyakönyvezésre.